

Advies over de natuurnota voor de bouw van twee windturbines in de cluster Churchilldok Noord in de haven van Antwerpen

Adviesnummer:	<u>INBO.A.3172</u>
Datum advisering:	27 augustus 2014
Auteur(s):	Joris Everaert
Contact:	Niko Boone (niko.boone@inbo.be)
Kenmerk aanvraag:	ANB-INBO-BEL-2014-44
Geadresseerden:	Agentschap voor Natuur en Bos Provinciale dienst Antwerpen T.a.v. Karolien Van Kerckhove Lange Kievitstraat 111-113 bus 63 2018 Antwerpen karolien.vankerckhove@lne.vlaanderen.be
Cc:	Agentschap voor Natuur en Bos Carl De Schepper (carl.deschepper@lne.vlaanderen.be)

Aanleiding

Voor de geplande plaatsing van twee windturbines in de cluster Churchilldok Noord in de haven van Antwerpen, werd een natuurnota opgemaakt (M-Impact, 2014). De locaties voor de windturbines bevinden zich nabij de natuurgebieden de Kuifeend en Grote Kreek.

Vraag

Bevat de natuurnota voldoende informatie om de effecten van de windturbines te kunnen beoordelen en worden daaruit betrouwbare conclusies getrokken?

Toelichting

1 Bedenkingen bij het hoofdstuk 'Beschrijving project en natuurwaarden'

In hoofdstukken 2.2-2.4 van de natuurnota zijn op beknopte wijze de natuurwaarden in de omgeving van het projectgebied voorgesteld. Het grootste deel van het hoofdstuk over vogels gaat over de informatie zoals weergegeven in versie 1 van de Vlaamse risicoatlas vogels-windturbines (Everaert *et al.*, 2011). Zoals aangegeven in de begeleidende tekst, is de risicoatlas een startpunt voor de analyse op projectniveau. Bijkomend moeten minstens de relevante beschikbare gegevens over de verspreiding van vogels verzameld worden.

Vooraf de meest recente informatie over seizoenstrek en veel gebruikte trekroutes van overwinterende en broedende vogels, kan voor de betreffende locatie belangrijk zijn. De kennis over stuwtrek¹ is sinds de opmaak van de risicoatlas veranderd, mede op basis van tellingen t.h.v. de nieuwe trektelepost aan het Opstalvalleigebied ten noorden van het Delwaidedok (mondelinge mededeling Ludo Benoy en Bram Vogels, Vogelwerkgroep Antwerpen-Noord, 2014). Deze nieuwe gegevens zullen door het INBO opgevraagd en verwerkt worden in een nieuwe versie van de risicoatlas die eind 2014 verschijnt. Globaal weten we wel al dat de belangrijkste seizoenale trekcorridors wellicht niet over de geplande locatie gaan. Veel soorten steken tijdens de najaarstrek t.h.v. het Opstalvalleigebied het Kanaaldok in zuidwestelijke richting over. Een klein aandeel van de trekvogels volgt het Kanaaldok wellicht verder zuidelijk tot mogelijk over de geplande locatie.

Ook over de regelmatige trek van overwinterende en broedende vogels is nieuwe kennis beschikbaar. Zo zijn er tijdens de broedperiode dagelijkse verplaatsingen van minstens enkele tientallen zwartkopmeeuwen en kokmeeuwen tussen de kolonie bij Total Fina (Scheldelaan) en de foerageerplaatsen in de polders van Hoevenen, Stabroek en verder. Deze bewegingen kunnen ook over de geplande locatie gaan. Langs het Kanaaldok zijn er wat noord-zuid bewegingen van meeuwen en sterns, die mogelijk gedeeltelijk betrekking hebben op seizoenale trek. Lokale trek met kleine aantallen van o.a. lepelaar, aalscholver en blauwe reiger zou ook over de projectzone gaan (mondelinge mededeling Ludo Benoy en Bram Vogels, Vogelwerkgroep Antwerpen-Noord, 2014). Verder is er de aanwezigheid van een koppel slechtvalken in een nestkast bij Bayer aan de overzijde van het kanaaldok. Er kan verwacht worden dat deze vogels soms tot boven de projectzone jagen. Omwille van de relatief korte afstand tot de Kuifeend en de Grote Kreek, is het ook aanbevolen om na te gaan of er een kans bestaat dat rondvliegende watervogels (vertrekkende en aankomende vogels die tijdelijk rond de gebieden cirkelen) veelvuldig over de geplande locatie vliegen.

¹ Stuwtrek = intense trek in een relatief smalle corridor

In het onderdeel over vleermuizen wordt verwezen naar INBO rapporten over de monitoring in het havengebied. Hieruit wordt geconcludeerd dat de vleermuizenactiviteit t.h.v. het projectgebied wellicht relatief beperkt is. Dit is aannemelijk op basis van de beschikbare gegevens.

Om een goede inschatting te kunnen maken van de mogelijke effecten, is het zinvol om een totaalplan toe te voegen van alle bestaande en geplande windturbines in de haven, inclusief eventuele alternatieve inplantingsplaatsen.

2 Bedenkingen bij het hoofdstuk 'Evaluatie effecten op natuur'

In hoofdstuk 3 van de natuurnota worden de mogelijke effecten op natuur beschreven. Volgens de resultaten in de nota zou het negatief effect relatief beperkt blijven. De beperkte tot matige verstoring (vooral door de windturbine nabij de Grote Kreek) zou op lokaal niveau geen aanleiding geven tot een aanzienlijke daling in het aantal pleisterende watervogels in het havengebied op de rechterscheldeoever. Hoewel over de hoeveelheid verstoring in de Grote Kreek nog enige onzekerheid bestaat (verstoorde zone van mogelijk 10 à 20% voor ganzen), kan de conclusie in de natuurnota zeker gevolgd worden voor het niveau havengebied en omgeving (= lokale populatie). Theoretisch gezien zou voor het gebied de Grote Kreek een matig tot aanzienlijk effect kunnen optreden, maar zoals in de natuurnota vermeld, zal dit verstoring effect in werkelijkheid wellicht relatief beperkt blijven. Het gaat hier immers om verstoring in relatief kleine geïsoleerde gebieden in een industriegebied met veel bedrijvigheid (zie deel 4.1 van Everaert & Peymen (2013)).

Het aanvaringsaspect is in de natuurnota niet in detail besproken. Voor dit aspect is meer informatie beschikbaar dan vermeld in de natuurnota. Het is onduidelijk in hoeverre de conclusie in de natuurnota zou wijzigen als alle beschikbare gegevens zouden worden gebruikt in de analyse. Het aanvaringsaspect kan best uitgebreider worden uitgewerkt met (waar mogelijk) ook de integratie van kwantitatieve elementen (methodologie, zie Everaert & Peymen, 2013). Zowel seizoenale trek als regelmatige trek van overwinterende en broedende vogels, inclusief rondvliegende bewegingen boven en rond de natuurgebieden in de omgeving, zijn hierbij belangrijk. Om de reële impact in te schatten, wordt best ook het cumulatief effect met de overige bestaande en goedgekeurde turbines in rekening gebracht.

Conclusie

Voor het aanvaringsaspect bij vogels bevat de natuurnota onvoldoende informatie om de effecten van de windturbines goed te kunnen beoordelen. Er zijn meer relevante gegevens beschikbaar dan er gebruikt werden in de natuurnota. De conclusies zijn daardoor onvoldoende betrouwbaar. De conclusies over verstoring van overwinterende en broedende vogels in de omliggende gebieden en deze over vleermuizen, kunnen wel gevolgd worden.

Referenties

Everaert J., Peymen J. & van Straaten D. (2011). Risico's voor vogels en vleermuizen bij geplande windturbines in Vlaanderen. Dynamisch beslissingsondersteunend instrument. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.R.2011.32. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), Brussel.

Everaert J. & Peymen J. (2013). Aanvullingen op het rapport "Risico's voor vogels en vleermuizen bij geplande windturbines in Vlaanderen (INBO.R.2011.32)". Aanzet voor een beoordelings- en significantiekader'. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.R.2013.44. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), Brussel.

M-Impact (2014). Bouw van 2 windturbines in de cluster Churchilldok Noord. Evaluatie natuureffecten. M-Impact, april 2014, in opdracht van Vleemo nv.